

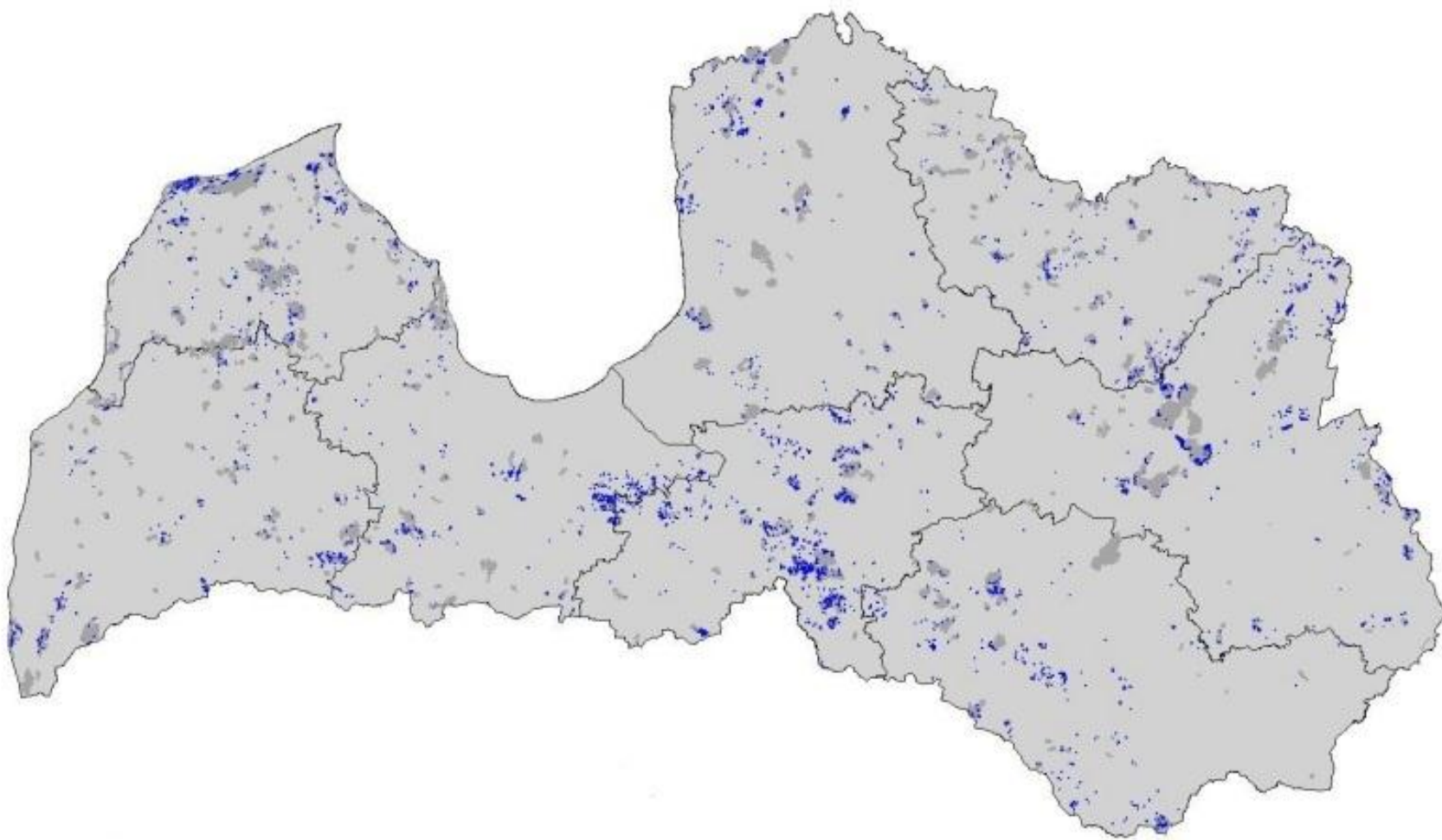
Augu daudzveidība melnalkšņu dabiskajos meža biotopos Zemgalē

Mg.silv. Līga Liepa
Dr.silv. Inga Straupe



- Bioloģiskā daudzveidība mežā ir ekosistēmu stāvokļa un nenoplicinošas izmantošanas kritērijs.
- Dabiskais meža biotops un potenciālais dabiskais meža biotops ir meža biotopi, kuru izdalīšana balstās uz meža ilglaicību raksturojošo struktūrelementu klātbūtni, indikatorsugu un speciālo biotopu sugu, kas parasti izzūd koksnes ražas iegūšanai apsaimniekotos mežos, esamību attiecīgajā vietā.

- Slapjš melnalkšņu dabiskais meža biotops pieder pie vairākiem atšķirīgiem Eirosibīrijas melnalkšņu staignāju veidiem, kas sastopami upju un ezeru palienēs, gruntsūdeņu izplūdes vietās (gan vietās ar stāvošu ūdeni, gan ar virszemes noteci) un neregulāri applūstošās vietās, kur sastopami tekoši pazemes ūdeņi.
- Tā ir dabiski atjaunojusies audze, auglīga vai vidēji auglīga, daļēji/ pastāvīgi applūstoša, sugām mēreni bagāta lapu koku audze uz pārmitrām augsnēm.



Staignāju mežu platības Latvijas valsts mežos

- Raksturīga melnalkšņu staignāju iezīme ir izteikts mikroreljefs, ko veido neapplūstoši ciņi ap koku pamatnēm un atkarībā no gada laika daļēji pastāvīgi applūstoši laukumi starp ciņiem.
- Ciņainais mikroreljefs nosaka mozaīkveida augāja pastāvēšanu, kur lakstaugu un sūnu stāvā parasti nav sastopama viena dominējoša suga.

- Šāds mežs ilgu laiku ir bijis pakļauts dabiskiem traucējumiem un procesiem, galvenokārt plūdiem, vējgāzēm un kokaudzes pašizrobošanai.
- Atjaunošanās ar atvasēm notiek galvenokārt uz ciņiem atvērumos, kas radušies traucējumu rezultātā.

Zinātniskā pētījuma mērķis -

novērtēt augu sugu daudzveidību melnalkšņu dabiskajos meža biotopos.

Zinātniskais pētījums izstrādāts ar **ERAF** projekta
*„Meža resursu ilgtspējīgas apsaimniekošanas
plānošanas lēmumu pieņemšanas atbalsta sistēma”*

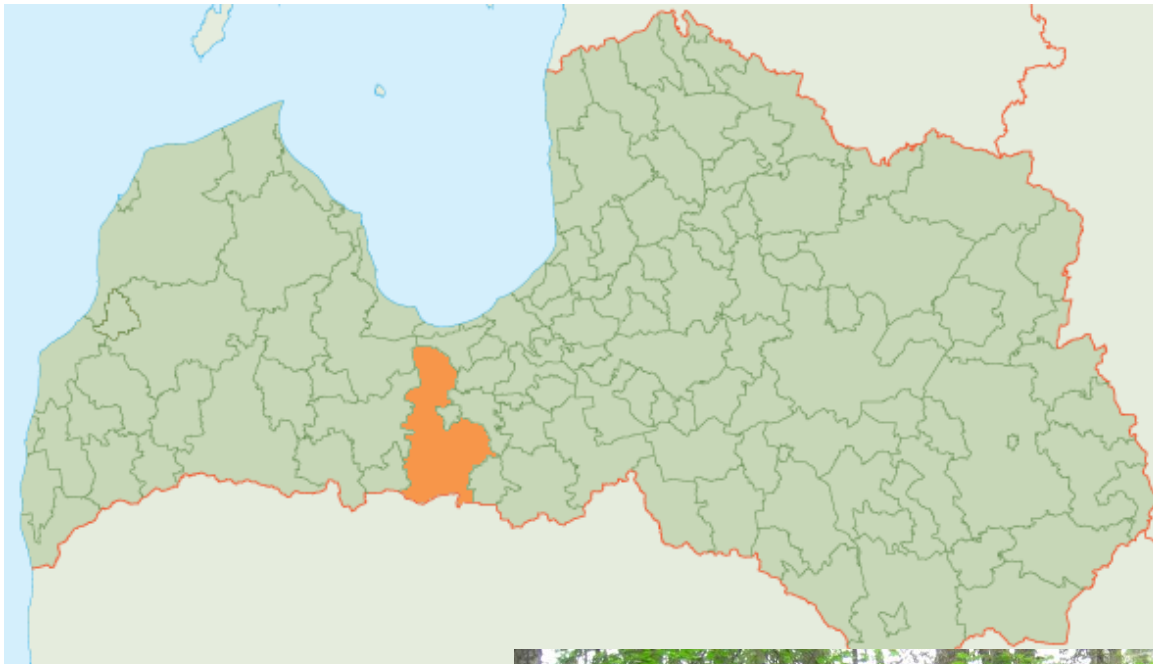
(līgums

Nr.2010/0208/2DP/2.1.1.1.0/10/APIA/VIAA/146)

atbalstu.

Reģiona raksturojums

- Atrašanās vieta: Latvijas centrālā daļa, mērenā klimata josla;
- Valdošās ir jūras gaisa masas, retāk kontinentālas;
- Gada vidējais nokrišņu daudzums 500-600 mm;
- Ainavu raksturojošs elements ir plašas lauksaimniecības teritorijas ar nelieliem mežu masīviem;
- No vēsturiskā aspekta melnalkšņu daudzums reģionā ir sarucis, galvenokārt dominē reģiona Z-daļā.

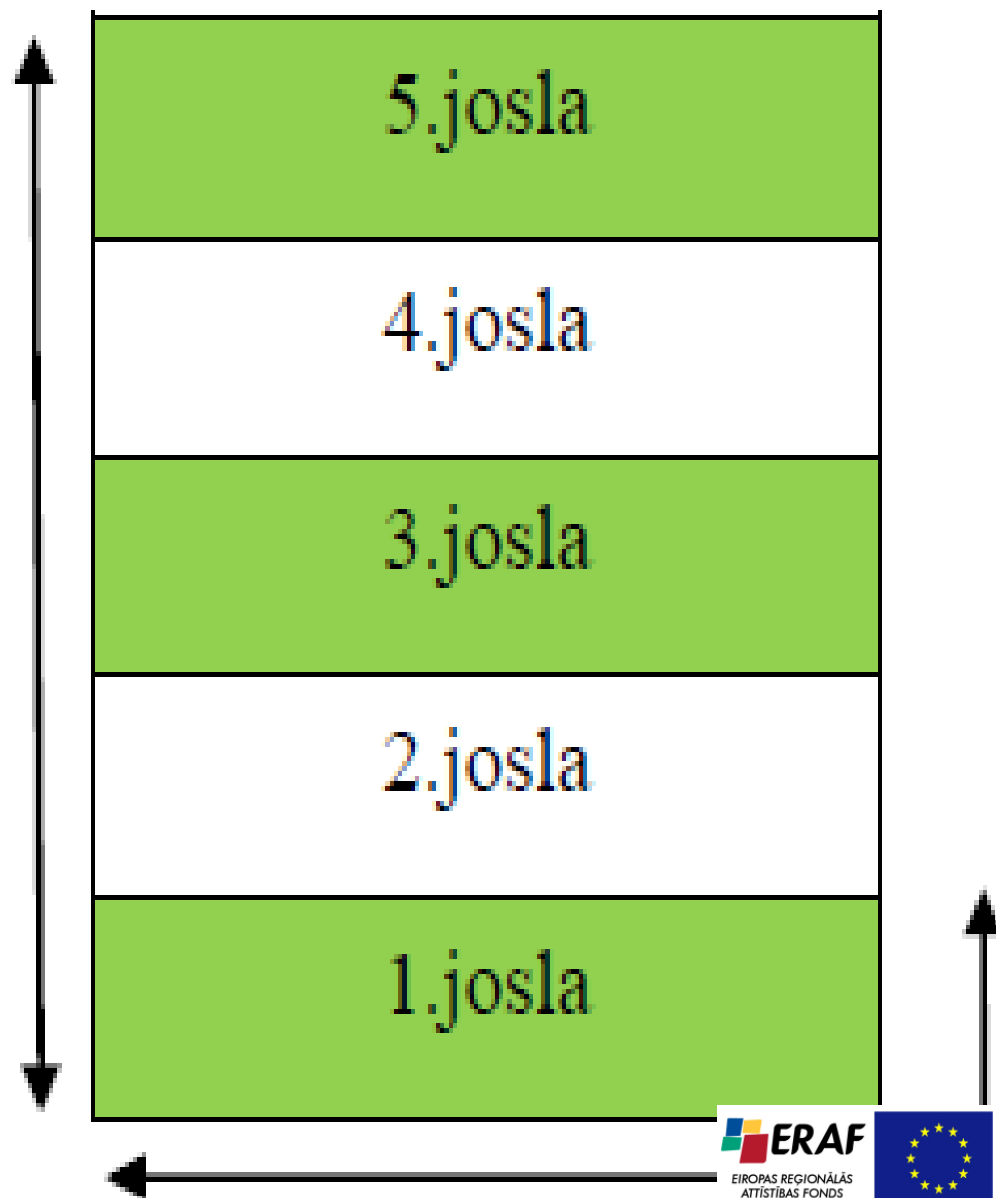


Materiāls un metodika

- Pētījums veikts deviņos melnalkšņu dabiskajos meža biotopos, kas atrodas AS „Latvijas Valsts meži” Zemgales mežsaimniecības teritorijā.
- Objektos pārstāvētie mežu augšanas apstākļu tipi ir liekņa un dumbrājs.
- Objektiem D-DR pusē atrodas audzes, kas atbilst 3 vecuma grupām: 1-10, 20-30 un 40-50 gadus vecas audzes, katrā vecuma grupā izvēlēti 3 objekti.

Objektos ierīkoti
parauglaukumi
(20x50m), kas
sadalīti 10 m platās
piecās joslās no
audzes malas.

Veģetācijas
uzskaitei izmantota
Brauna–Blankē, tā
veikta 1., 3. un
5.joslā.

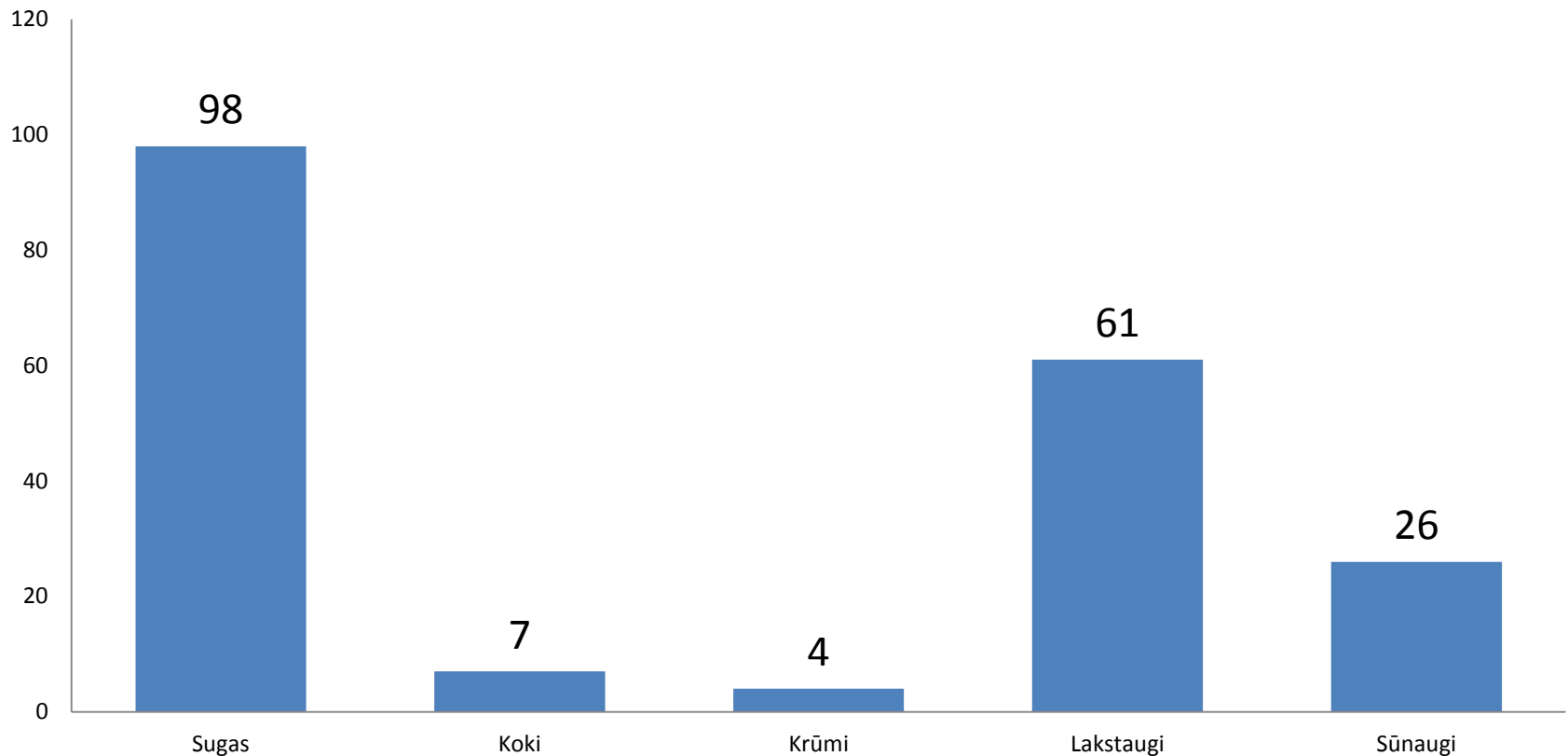


- Pēc acumēra novērtēts koku stāva E3 (koki, kuri augstāki par 7m),
- krūmu stāva E2, kurā ietilpst arī paaugas koki (0,5 – 7 m augsti koki un krūmi),
- lakstaugu stāva E1 (iekļauti arī jaunie koki un krūmi, kuri nepārsniedz 0,5m augstumu) un
- sūnu stāva E0 kopējais un katras sugas projektīvais segums (%).

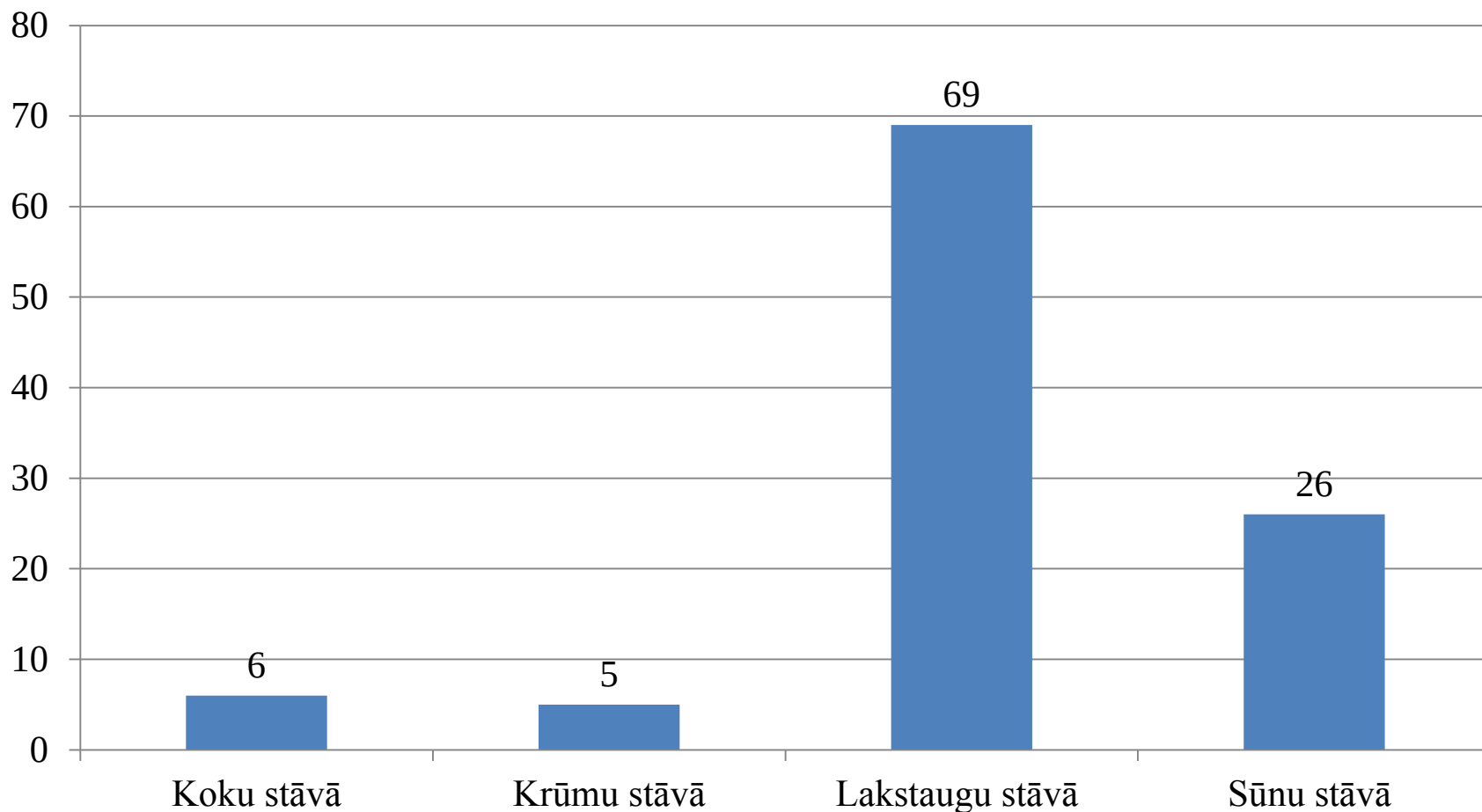
- Veģetācijas apraksti apkopoti datorprogrammas Excel datu bāzē.
- Visām augu sugām noteikts sastopamības koeficients (%) pēc Raunkiēra (aprēķina, attiecinot to parauglaukumu skaitu, kuros suga ir konstatēta, pret visu šīs kopas parauglaukumu skaitu, Markovs, 1965).
- Augu sugu sastopamību raksturo ar konstantuma rādītāju: I - < 20%, II – 21 – 40%, III – 41 – 60%, IV – 61 – 80%, V – 81 – 100 %.

Rezultāti un secinājumi

Kopējais augu sugu skaits melnalkšņu DMB



Augu sugu skaita sadalījums pa veģetācijas stāviem

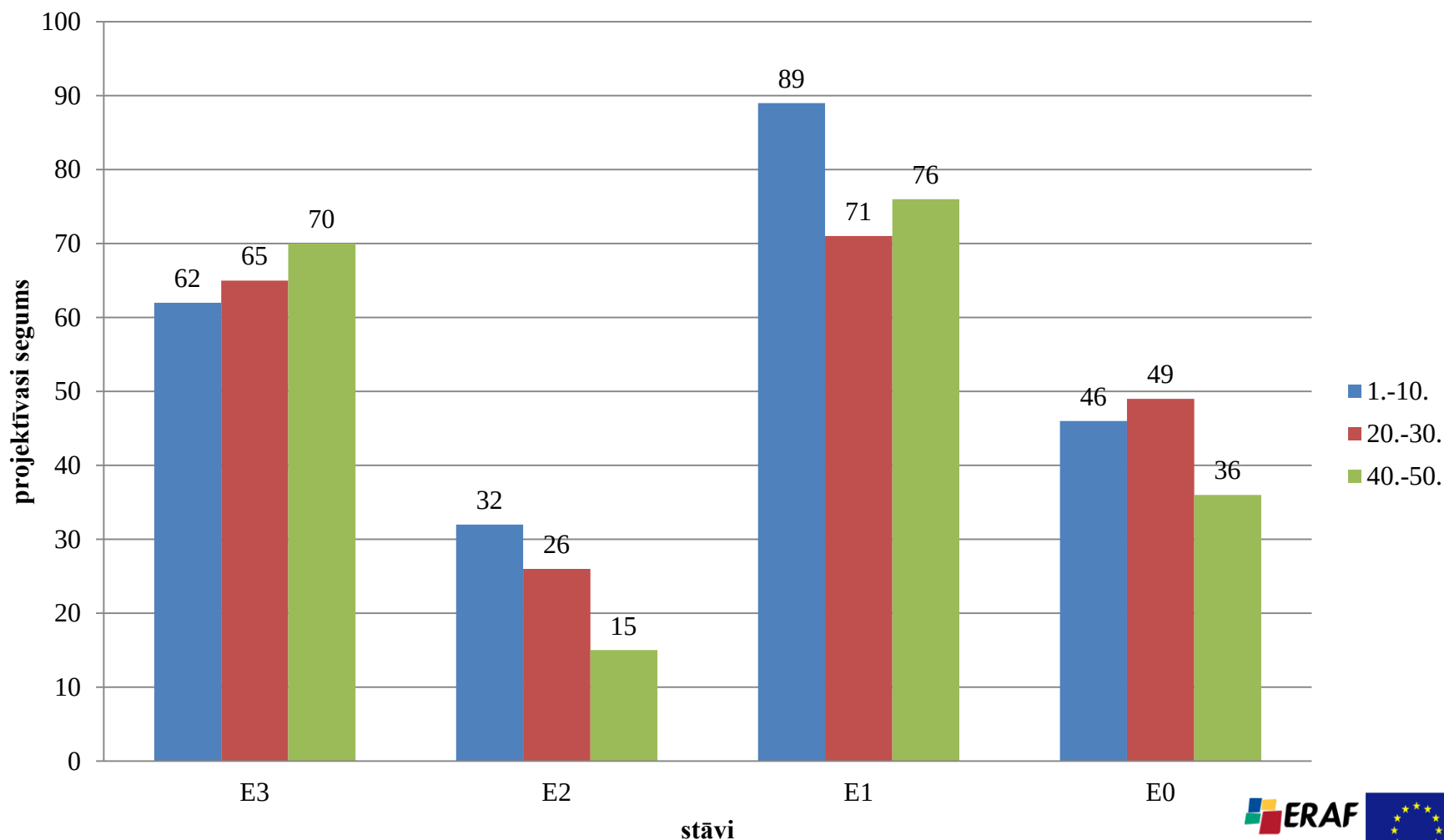


- Visbiežāk sastopamās sugas koku stāvā ir melnalksnis *Alnus glutinosa* un parastā egle *Picea abies*, turklāt tās bieži sastopamas krūmu un lakstaugu stāvā, kas liecina šo sugu sekmīgu atjaunošanos. Piemistrojumā bieži sastopams pūkainais bērzs *Betula pubescens* (konstantuma klase III un IV).

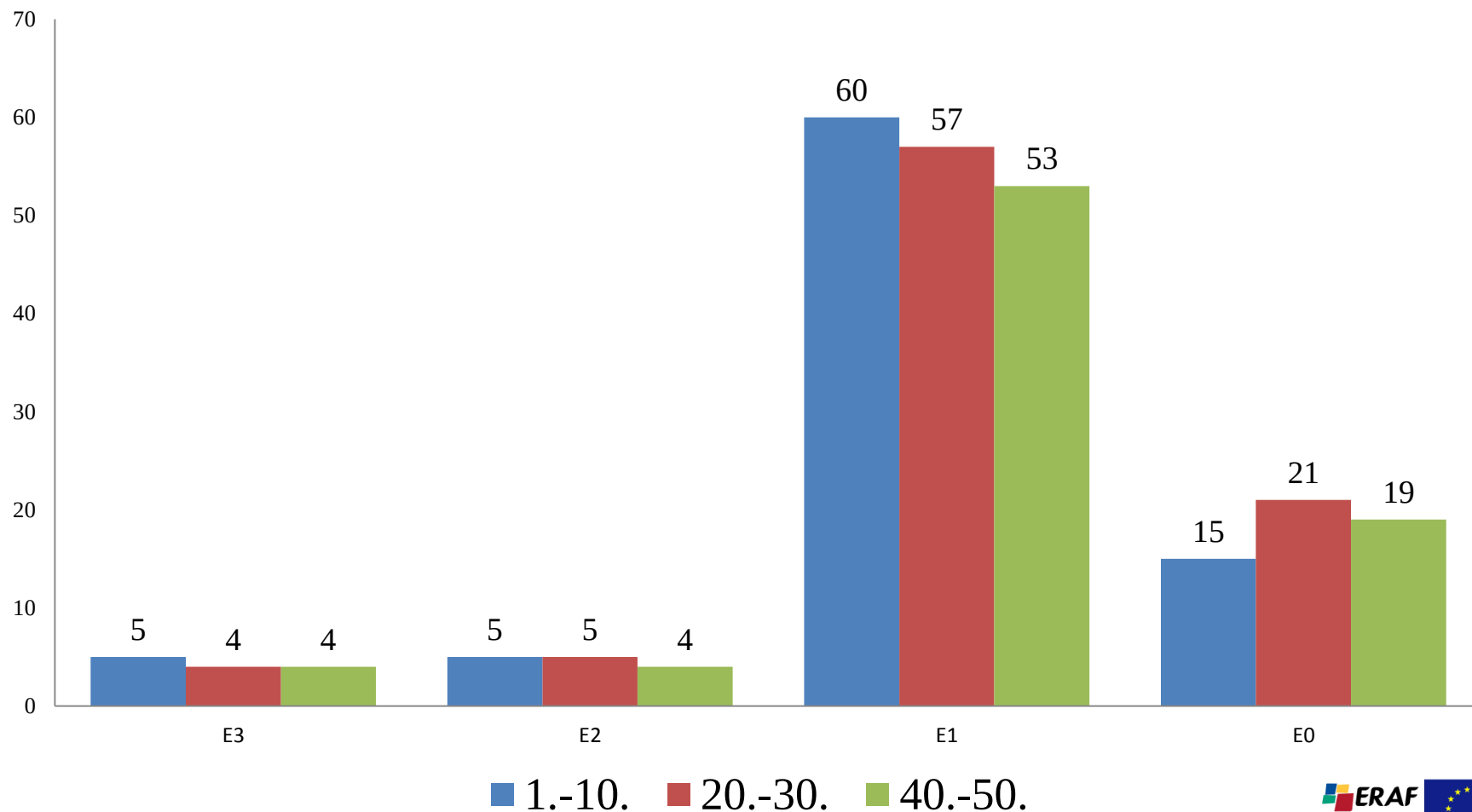
- Krūmu stāvā bieži sastopama parastā ieva *Padus avium*, kas sekmīgi atjaunojas arī lakstaugu stāvā,
retāk parastais pīlādzis *Sorbus aucuparia*.

- Izteikti dominējošu lakstaugu sugu nav.
- Lakstaugu stāvā visbiežāk sastopamā suga ir meža zaķskābene *Oxalis acetosella*;
ļoti bieži konstatēta meža avene *Rubus idaeus*.

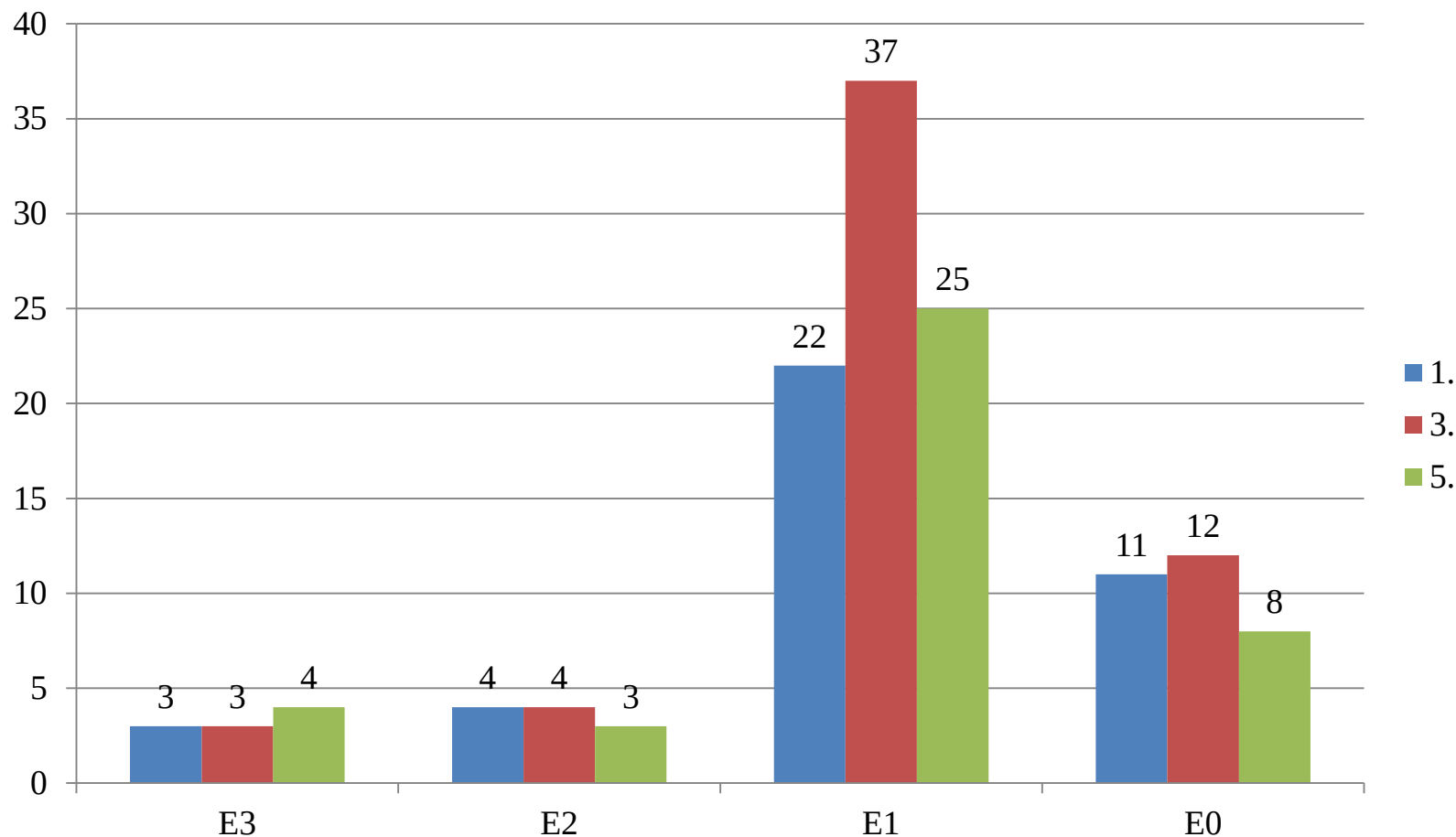
Veģetācijas projektīvais segums (%) pa veģetācijas stāviem



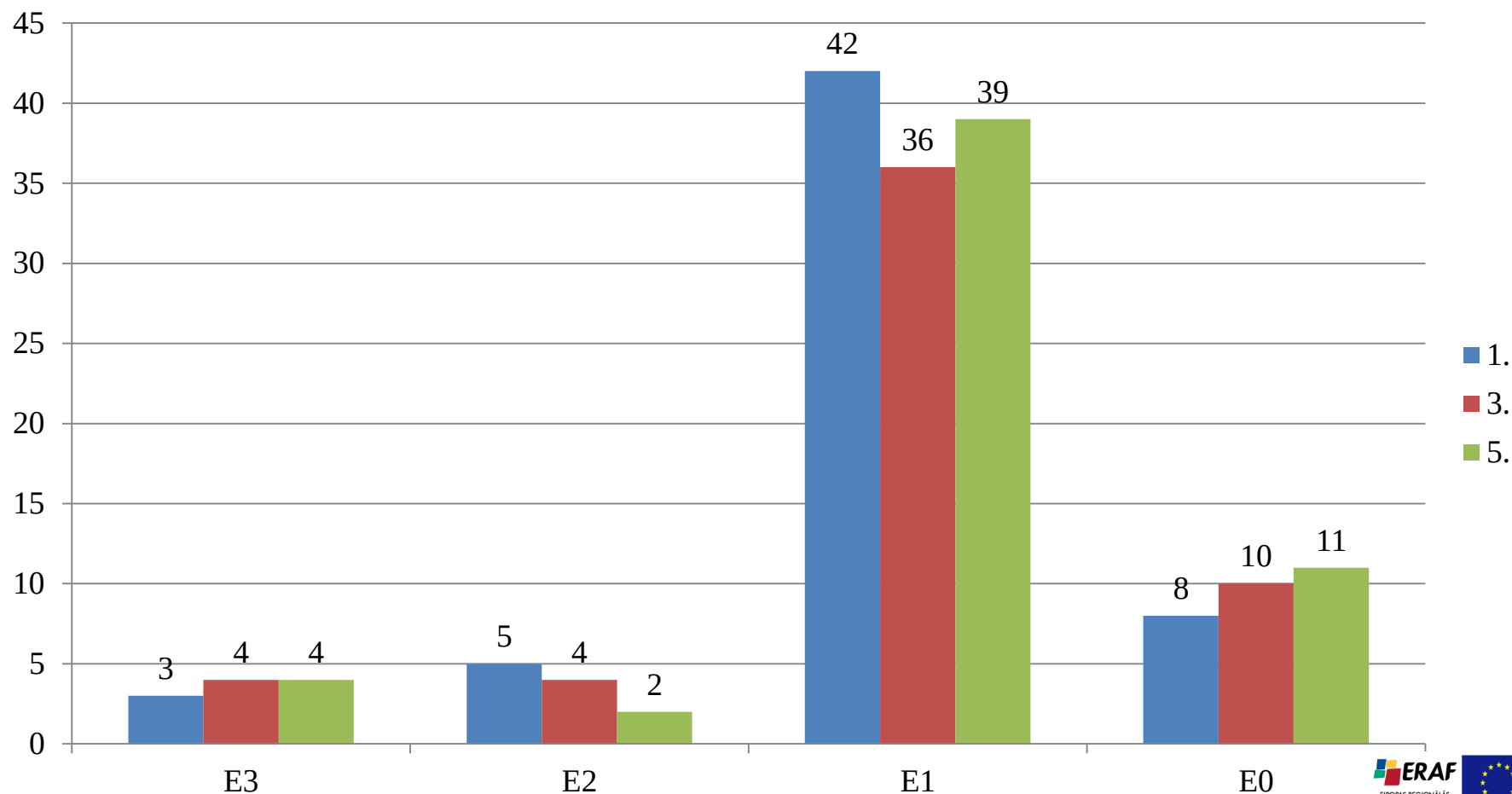
Augu sugu skaits melnalkšņu DMB



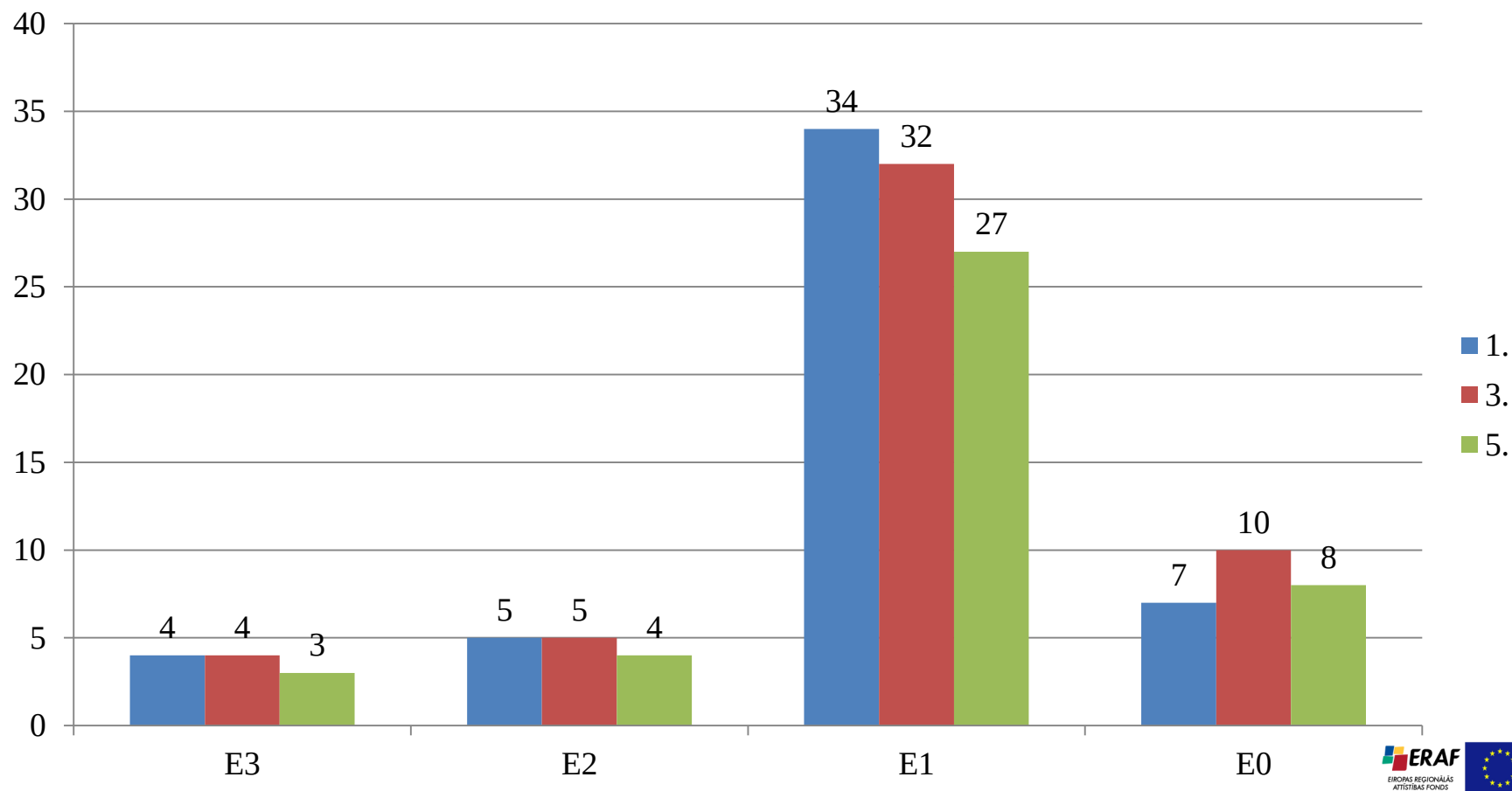
Augu sugu skaita sadalījums pa joslām (blakus audžu vecums 1-10 gadi)



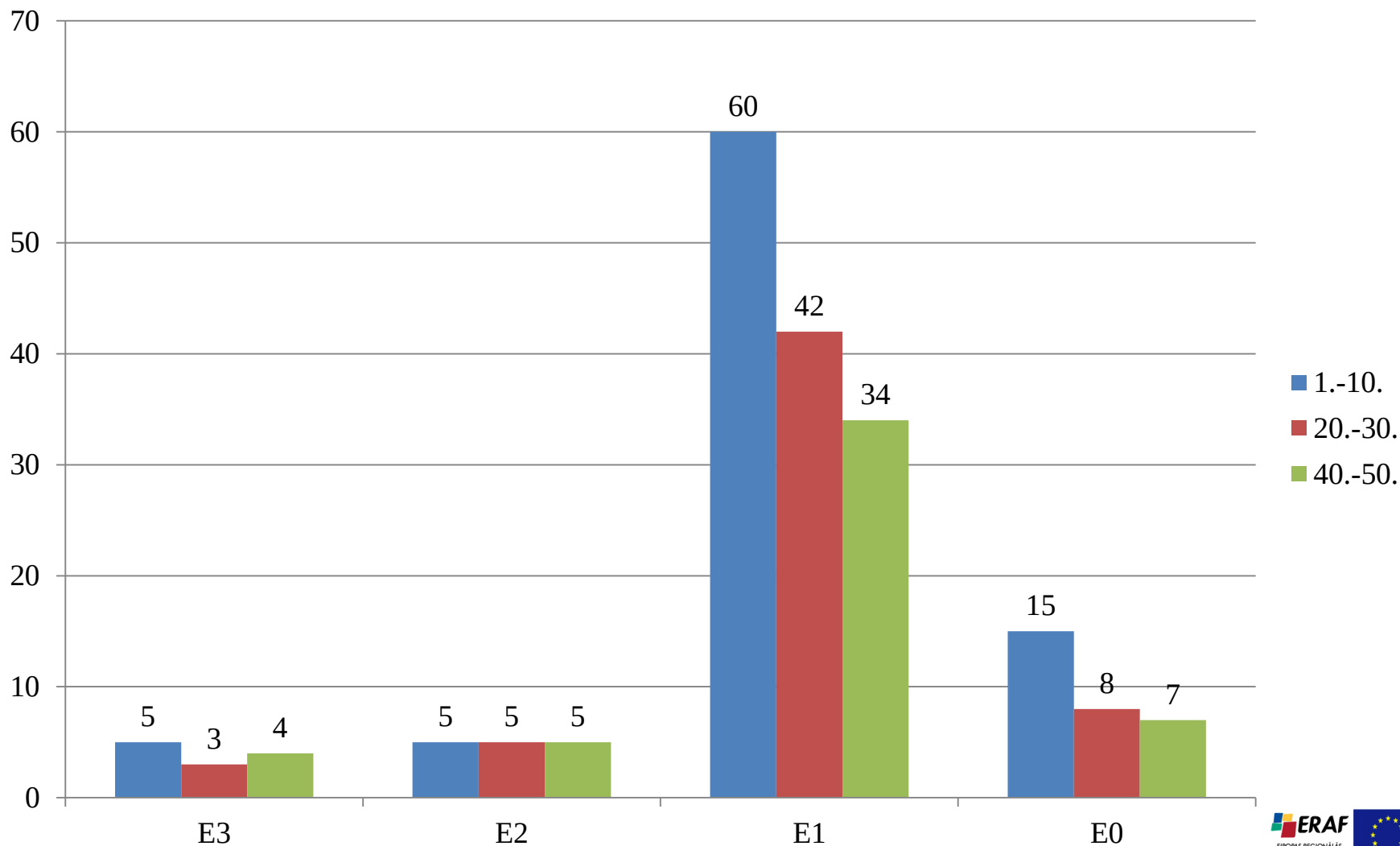
Augu sugu skaita sadalījums pa joslām (blakus audžu vecums 20-30 gadi)



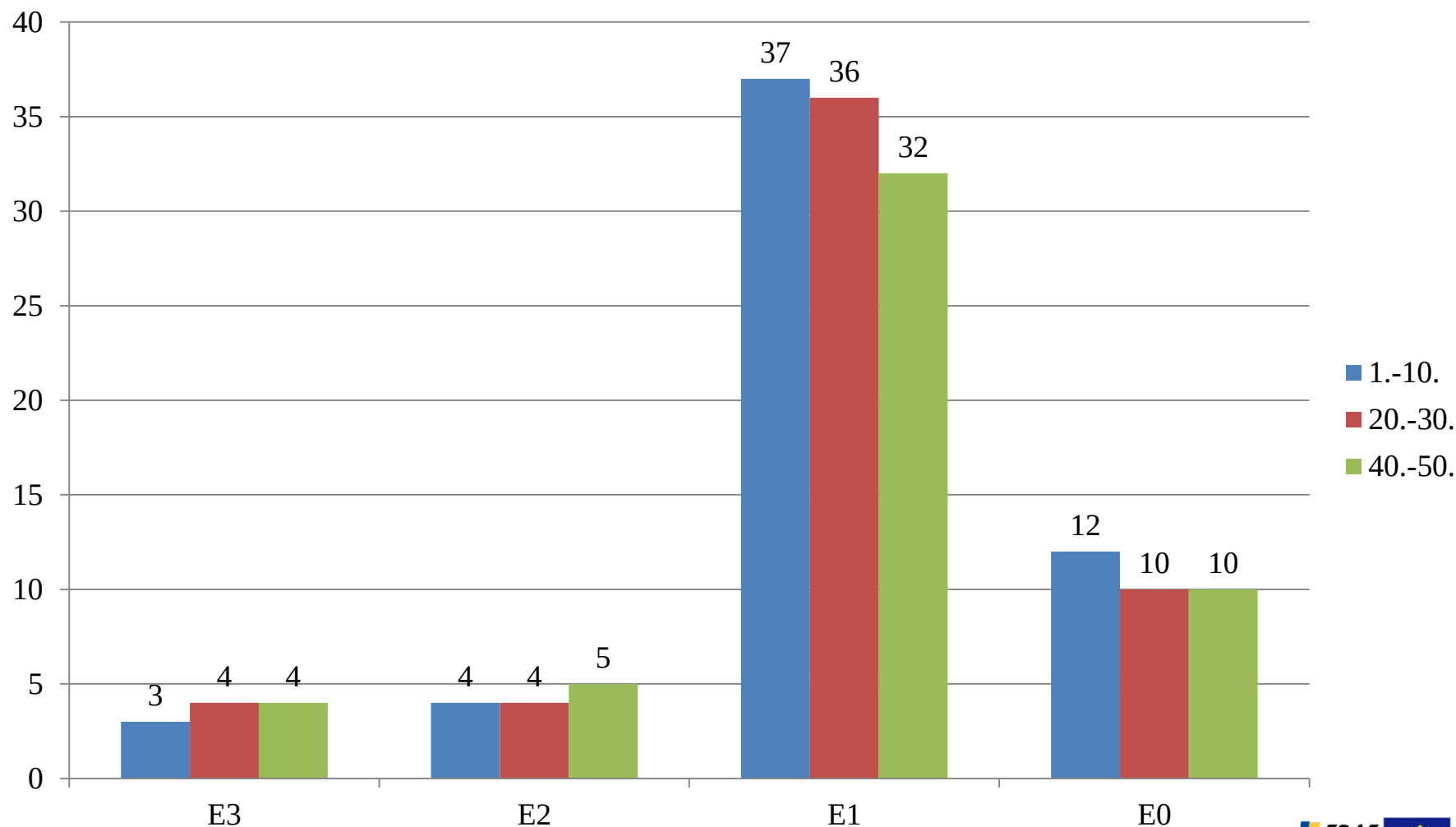
Augu sugu skaita sadalījums pa joslām (blakus audžu vecums 40-50 gadi)



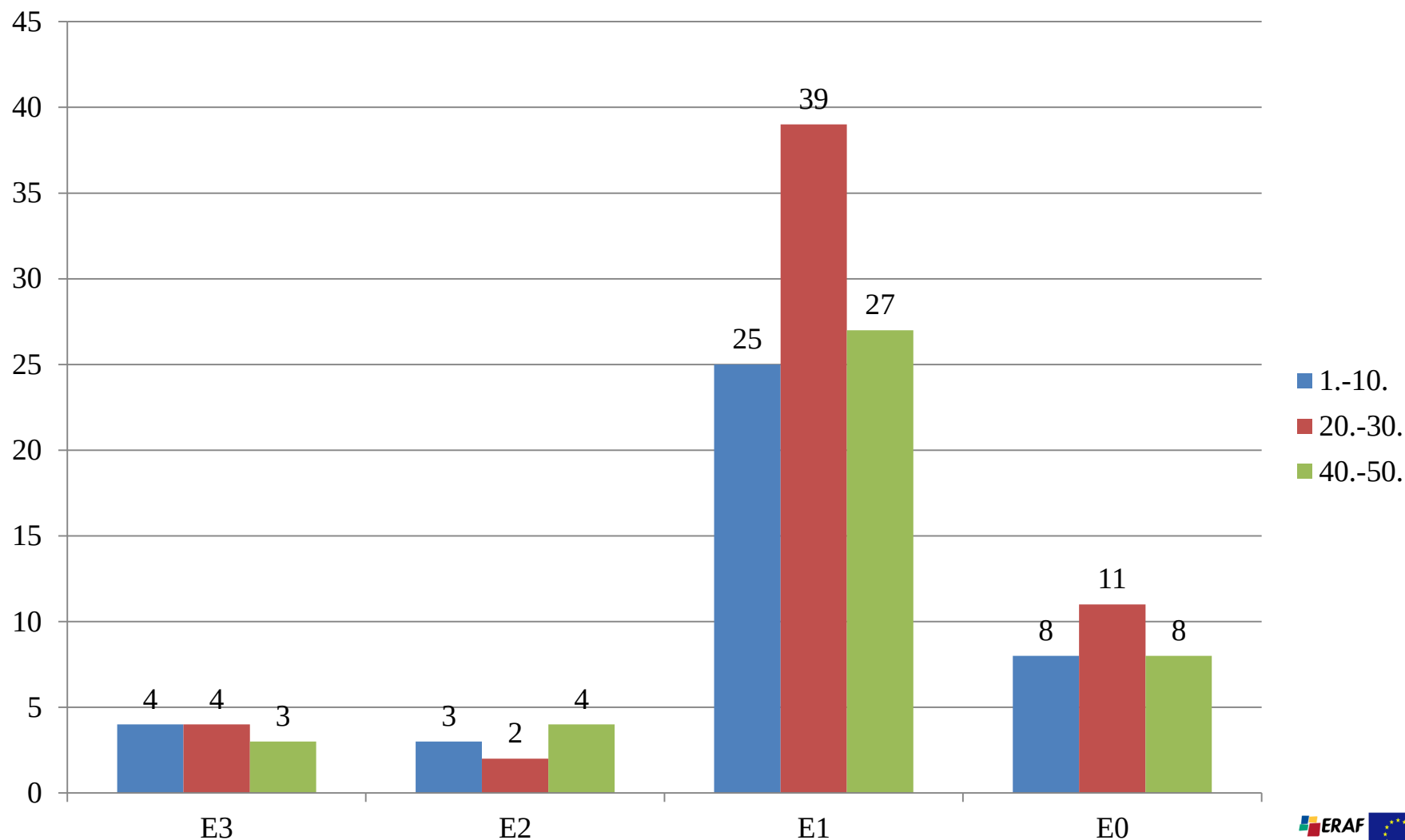
Augu sugu skaita sadalījums 1. joslās



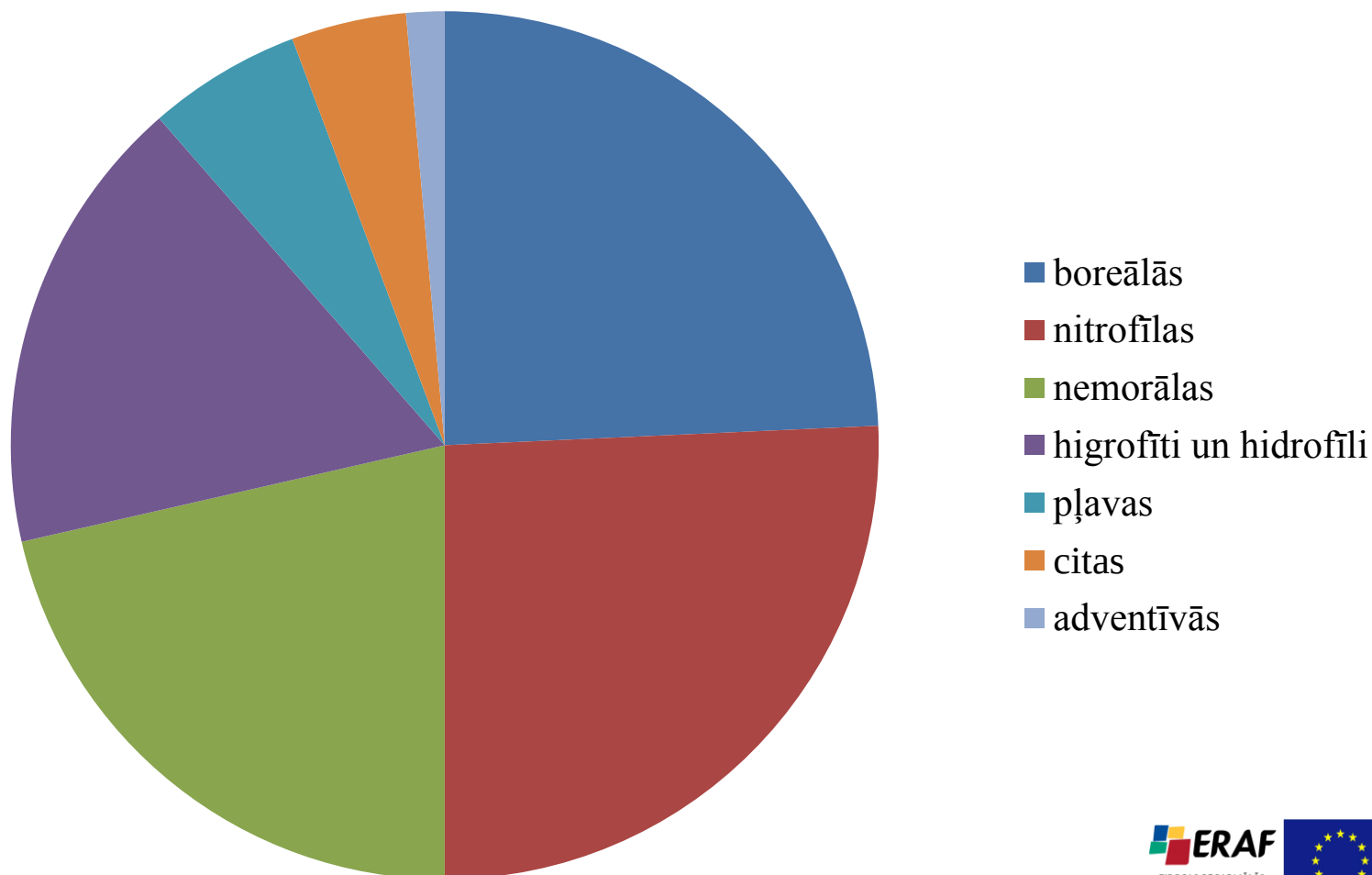
Augu sugu skaita sadalījums 3. joslās



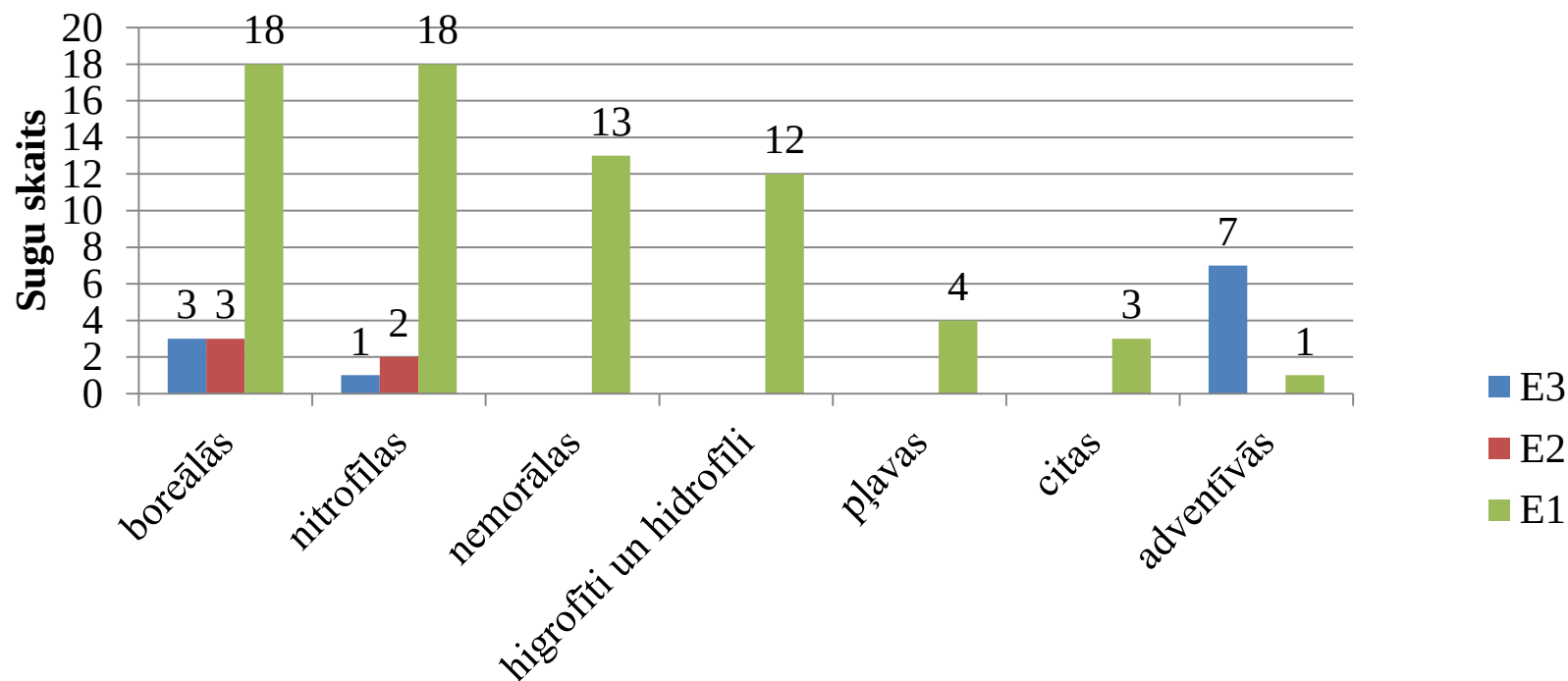
Augu sugu skaita sadalījums 5. joslās



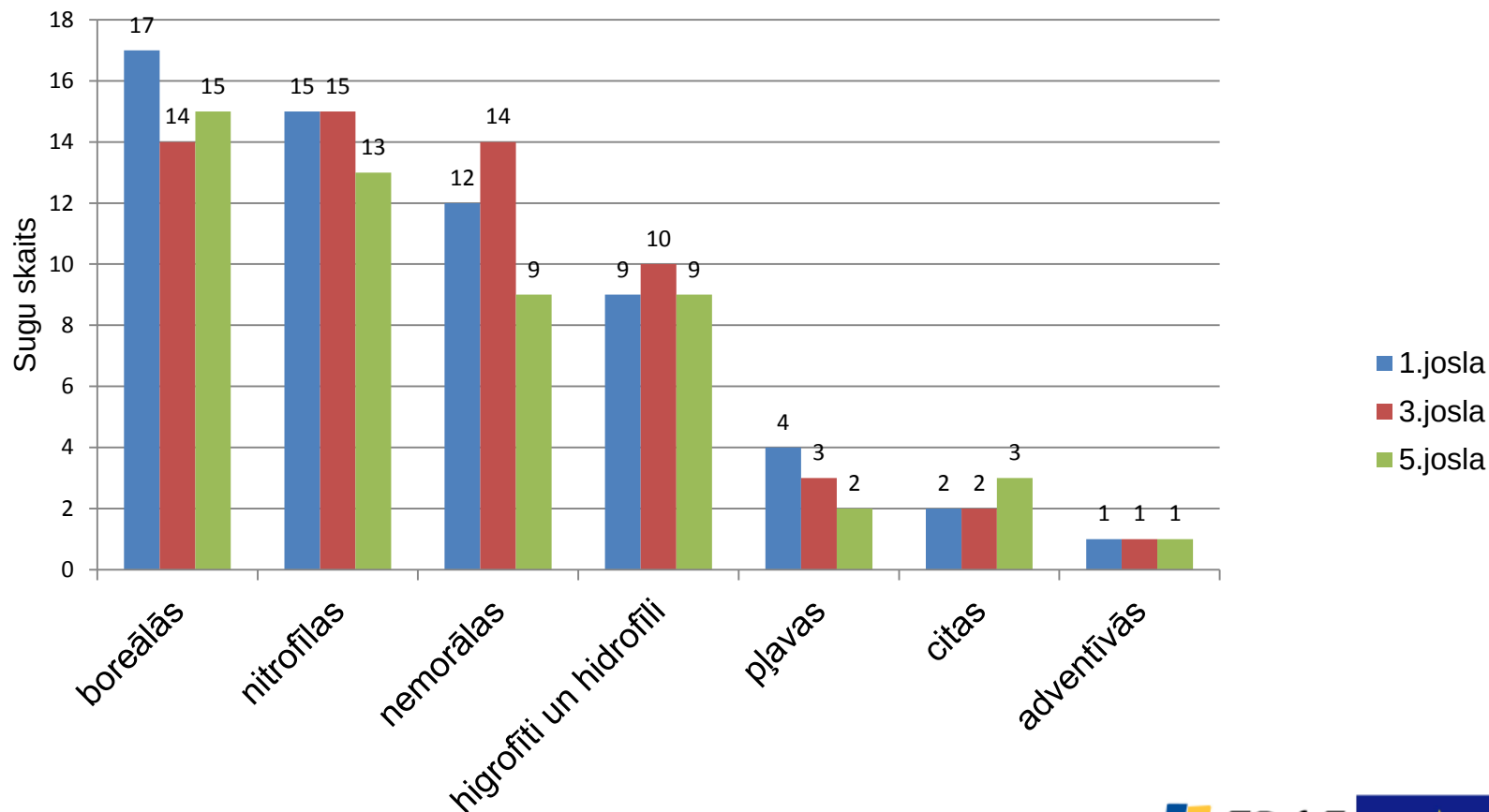
Augu sugu sadalījums pa funkcionālām grupām



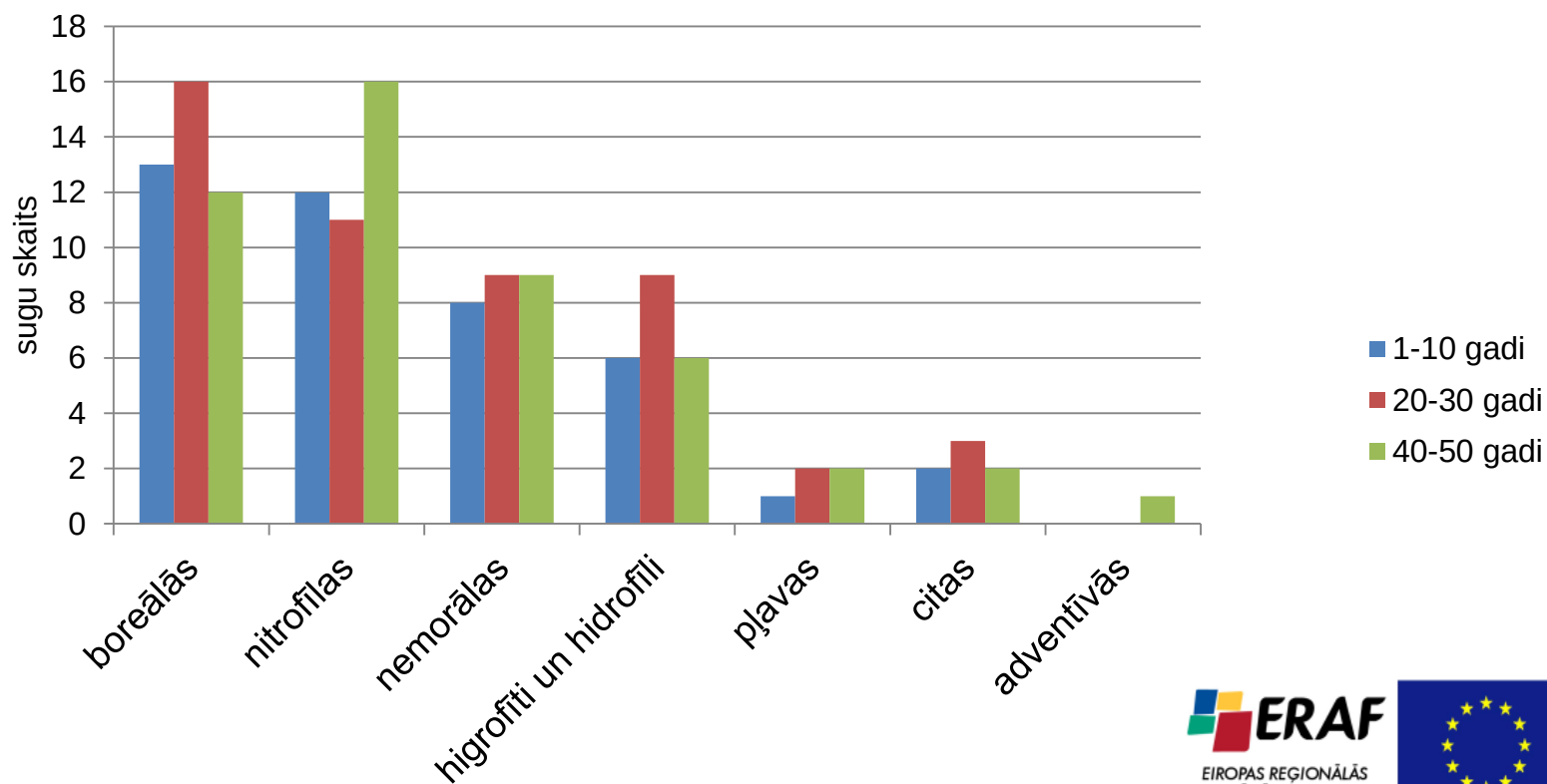
Sugu sadalījums pa veģetācijas stāviem



Sugu sadalījums pa joslām



Sugu sadalījums objektos ar dažādvecuma blakus audzēm



- Pētījumu objektos konstatētas īpaši aizsargājamās sugas - lielā raganzālīte *Circaea lutetiana* (1.obj.) un viļņainā šķībvācelīte *Plagiothecium undulatum* (3 objektos).

PALDIES PAR UZMANĪBU!

